

הורמין

OVERVIEW

The גמרא gives examples of various names which are used exclusively by the עכו"ם. There is a dispute between רש"י and תוספות regarding the proper spelling of the first name mentioned.

בנו"ן גרס רבינו תם דלא מסקי ישראל הכי דהורמין הוא שם שטן ושד –

The ר"ת read the name הורמין with a נו"ן at the end (not like רש"י who reads it הורמיז with a זי"ן), for Jews do not call themselves with this name, since הורמין is the name of Satan and of a demon -

אבל הורמיז בזי"ן הוא לשבח¹ בפרק אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לט,א) –

However הורמיז with a זי"ן (at the end) is used in a praiseworthy manner in אממר where the גמרא cites a statement made by a sorcerer to דיני ממונות -

מפלגא דידך ולעיל דהורמיז² ולתחת דהורמין³ הראשון בזי"ן והשני בנו"ן –

‘From your middle and upwards it belongs to הורמיז, but your lower half belongs to הורמין’; the first with a זי"ן and the second with a נו"ן.

ורש"י גריס תרוייהו בזי"ן אלא שבשני גריס דאהורמיז⁴ –

However רש"י reads in his text both of them with a זי"ן (at the end), however by the second name he reads ‘אהורמיז’ (with an א in front).

ואיפרא הורמיז⁵ (בבא בתרא דף ח,א) מפרש רבינו תם חן מאת המקום⁶ –

And the ר"ת explains regarding the name הורמיז that it means grace from the Omnipresent -

דאיפרא לשון חן כמו אפריון נמטייה⁷ כולי (בבא מציעא דף קיט,א ושם) –

For איפרא is an expression of grace just like the expression נמטייה, אפריון, etc. -

ולא כרש"י דפירש בפרק שני דנדה (דף כב) דיופי של שדים היו לה:

¹ It refers to הקב"ה (see later in this תוספות [footnote # 6]). See ‘Thinking it over’.

² The upper part of the human body belongs to הקב"ה, for all the superior organs are there.

³ However the lower half belongs to the שד or שטן, for the inferior organs reside there.

⁴ According to גירסת רש"י it was an opposite statement; that your upper half belongs to הורמיז the שד and your lower half belongs to אהורמיז (which refers to הקב"ה).

⁵ איפרא הורמיז was the mother of מלכא (the gentile king of פרס). According to תוספות that הורמיז refers to הקב"ה, why did the חכמים refer to her in such a manner?

⁶ איפרא הורמיז was kind to the Jews (and would observe the מצות) therefore they referred to her in this manner See ד"ה איפרא there רש"י.

⁷ איפרא הורמיז (who was [incidentally] the son of מלכא) said regarding a פסק of ר"ש, ‘we extend our graciousness to ר"ש’, in appreciation of his פסק. (See ד"ה קמיה there רש"י.)

And the meaning of איפרא הורמין is not as רש"י explains in the second פרק of מסכת נדה that איפרא הורמין had the beauty of demons.

SUMMARY

הקב"ה is the name of the שטן and הורמין refers to the שטן.

THINKING IT OVER

לשבה (and infers from the statement מפלגא ולעילא דהורמין that it is לשבה (and refers to the שטן (as evidenced how 'תוס' explains הורמין (איפרא הורמין).⁸ However it is possible that הורמין was the name of a powerful Persian ruler and therefore he was associated with the שטן, but not necessarily that it is a שבה (and certainly not that it refers to the שטן).⁹

⁸ See footnote # 1 & 2.

⁹ תפארת יעקב.